

УДК 340.112.01(477)

О. Д. Крупчан,

доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
директор НДІППП імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрНУ

О. О. Гайдулін,

кандидат філософських наук, кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри теорії та історії права юридичного інституту КНЕУ
імені Вадима Гетьмана, науковий співробітник відділу
проблем приватного права (за сумісництвом) НДІППП
імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрНУ

ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ ПРИВАТНОГО ПРАВА ЯК ГЕРМЕНЕВТИЧНА ПРОБЛЕМА ЦИВІЛІСТИКИ: ПОСТАНОВКА ПИТАННЯ ІНСТИТУАЛІЗАЦІЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОГО ПРАВА

Наукова дискусія навколо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України стрімко розгортається і, безсумнівно, має вестися в напрямі його європеїзації на високому теоретико-методологічному рівні, залишаючи за рамками цієї дискусії несуттєві деталі. При цьому дуже важливо привернути увагу науковців до методологічних проблем європейської організації тлумачення приватного права.

У статті розглядаються проблеми цивілістичної інституціоналізації інтерпретаційного права в контексті приватноправової європеїзації. Ідеться про всебічне вивчення процесу зближення систем приватного права країн-членів ЄС та інших європейських країн. Після референдуму про вихід Великобританії з ЄС 2016 року одним актом руйнується самоідентифікація ЄС з усією Європою, яка була явно надмірною. Нині європеїзацію приватного права для всіх держав, з Україною включно, слід бачити як юридичну частину загальноєвропейського культурного процесу.

*У таких умовах концепція кодифікації приватного права у формі європейського цивільного кодексу безнадійно застаріла. Більш перспективною є правова інтеграція через зближення механізмів юридичного тлумачення. Виявлено головні ознаки утворення нового цивілістичного інституту, який називається інтерпретаційним правом і походить від давньоримського *ius interpretatio*. У статті робиться висновок про необхідність розробки нового типу доктрини — цивілістичної теорії інтерпретаційного права. Сформульовано основне дослідницьке питання, яке потребує системного розв'язання.*

Ключові слова: європейське приватне право, європеїзація права, інтерпретаційне право, доктрина, цивілістична методологія.

Важко знайти в історії культури та цивілізації проблему, настільки ж всеосяжну, всюдишчу, багатолику та вічно актуальну, як питання конверсійного тлумачення, без якого абсолютно неможливе порозуміння між людьми, через яке вони, власне, й постають учасниками «ансамблю всіх суспільних відносин» (у даному контексті «конверсійний» по-

ходить від прикметника «конверсія» у значенні узгодження, перетворення, (обопільного обернення) сенсів за результатами конструктивного діалогу носіїв різних суб'єктивних версій однієї й тієї самої об'єктивної реальності).

Нині інтерпретація як найактуальніший об'єкт пізнання набула системних форм свого осмислення на рівні мета-

фізики розуміння, яка позиціонується як *філософська герменевтика* (англ. *philosophical / metaphysical hermeneutics*), що має стійкий генетичний зв'язок з *правовою герменевтикою* (англ. *legal hermeneutics*), що, у свою чергу, походить від *теософської герменевтики* (англ. *theosophical hermeneutics*), традиція якої не переривається й донині. Так, на тлі первісної, переважно магіко-аккультної, герменевтичної проблематики навіть сформувалася особлива релігія *герметика* (*hermetica*) та паранаукова містична практика *герметизму* (англ. *hermetism*), які іноді узагальнюються поняттям *герметицизму* (англ. *hermeticism*) як еkleктичної сукупності різних європейських езотеричних традицій, що періодично виникають і поживляються в громадській свідомості на переломних етапах історії людства.

Саме в соціокультурному контексті герменевтичної проблематики найбільш рельєфно репрезентується стійкий магістральний тренд: інтерпретація як об'єкт і спосіб пізнання постійно посідає чільне місце в різних науках, видах мистецтва як на теоретичному, так і на прикладно-му рівнях існування людської культури.

Єдиним лейтмотивом усіх цих різноманітних і різнорівневих інституціональних форм вивчення та застосування процесів інтерпретації є ідея розв'язання проблеми взаєморозуміння на глобальному, планетарному рівні і на мікrorівні міжособистісних стосунків, що неможливе без з'ясування самої суті ідеалу соціальної гармонії, яка виступає надійним джерелом змісту гармонії ментальної.

Сподіваючись саме на гармонізацію суспільних відносин як усередині країни, так і на міжнародній арені, Україна взяла курс на європейську інтеграцію через вибір спільної з країнами-членами Європейського Союзу стратегічної мети соціально-економічного розвитку, яка концептуалізована в понятті *сталого розвитку* (англ. *sustainable development*, фр. *developpement durable*, нім. *nachhaltige entwicklung*). Зокрема «сприяння сталому розвитку і ефективній багатосторон-

ності» у ст. 3 Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом заявлено як один з головних принципів для посилення відносин між Сторонами [1]. Ця ідея вперше офіційно була запропонована ООН для реалізації в рамках *Порядку денного на XXI століття* (англ. *agenda 21*) [2] і розроблена до масштабів інноваційної економічної теорії колишнім співробітником Світового банку Германом Дейлі (Herman E. Daly) [3]. Вона передбачає гармонійний, збалансований, всебічний та за багатьма параметрами керований розвиток усєї земної цивілізації за науково обґрунтованими програмами, розрахованими на тривалу історичну перспективу.

Провідне місце в цьому глобальному процесі свідомого зближення економік, політик, народів посідають інтеграційні процеси в правовій сфері, де «лабораторією» креативних інновацій виступає право Європейського Союзу, яке для приватного права України є не лише основою «асиметричного співробітництва», а все більше — орієнтиром для повновартісної європеїзації [4].

Мета статті полягає у з'ясуванні герменевтичної проблематики процесу зближення систем приватного права європейських країн, на основі чого обґрунтовується необхідність системного дослідження процесу інституалізації інтерпретаційного права, що матиме ключове значення у розв'язанні цих проблем.

Величність цілей визначається не лише історичними масштабами їх просторово-часових вимірів чи розміром та якістю очікуваних здобутків, а й напруженістю зусиль, необхідних для подолання перепон на шляху до обраної мети. Так сталося, що в дороговказній для єдиної Європи правовій сфері найгострішою проблемою виявляється питання *європеїзації національних систем приватного права*. Разом з останнім масштабним розширенням Євросоюзу, зі вступом до нього нових держав-членів явно уповільнюються темпи інтеграційних процесів у напрямі зближення національних приватноправових систем, що деякими сучасними дослідниками оцінюється

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

як «відхилення від норми» (девіація) або знак «кризи» [5].

За цих умов оголилися принципові соціокультурні розбіжності між різними європейськими країнами, які проявилися й на рівні основних національних парадигм правового мислення. Приглушені відсутністю вирішення волаючих політичних, економічних та соціальних проблем питання духовної єдності усіх народів об'єднаної Європи виявилися трагедійно недооціненими навіть після провалу в 2005 р. ратифікації у Франції та Нідерландах Договору, що запроваджує Конституцію для Європи (*Treaty establishing a Constitution for Europe*), підписаного до того главами держав та урядів 25 держав-членів ЄС.

Проблеми загальноєвропейської соціокультурної ідентичності раптово майже через одинадцять років знов нагадали про себе у зв'язку з результатами референдуму щодо членства Великобританії в ЄС (Brexit), що відбувся 23 червня 2016 р.

Однак такі «девіантні» проблеми в культурній сфері було діагностовано ще на початковому етапі їх виникнення передусім у сфері приватноправової інтеграції європейських країн. Зокрема, ця проблематика з'ясувалася за результатами відповідних монографічних науково-правових досліджень [6; 7; 8], де було доведено, що ці кризові явища обумовлені конструктивними вадами офіційної моделі європеїзації приватного права у напрямі його пан'європейської кодифікації.

Це отримало підтвердження в тому, що двадцятирічна робота Комісії О. Ландо з європейського контрактного права, а також п'ятирічні зусилля щодо розробки Комісією Марселя Сторма Європейського цивільного процесуального кодексу так і не завершилися ухваленням жодного загальнооб'язкового кодифікованого акта (щоправда, не без активної протидії уряду та правничої громадськості Великобританії). Втрата темпів кодифікації, «хронічна» нереалізованість на законодавчому рівні низки відповідних дослідницьких проєктів постійно підживлюють песимістичні настрої з цього приводу, які верба-

лізуються в категоричних оціночних судженнях на кшталт того, що «в останні декілька років ідеї про кодифікацію європейського права зазнали поразки» [9].

Щоправда, *Brexit* підживлює інші, більш оптимістичні, прогнози створення Європейського цивільного кодексу. Здається, що з виходом Великобританії пан'європейська приватноправова кодифікація може отримати інші перспективи трансформації правової системи ЄС у щось подібне до монокультурного утворення в душі класичної традиції романо-германського права.

Однак навіть на рівні здорового глузду виникають небезпідставні сумніви щодо здатності такого кодифікованого акта, введеного в дію відповідним регламентом ЄС, розв'язати проблему повної уніфікації приватного права в єдиному європейському просторі. Для того щоб забезпечити монопольне застосування майбутнього Європейського цивільного кодексу, необхідно або повністю скасувати суверенітет держав-членів ЄС у сфері приватного права, що абсолютно нереально за сучасних політичних обставин, або рішуче позбавити учасників цивільно-правових відносин, ускладнених міжнародним елементом, фундаментального права автономії волі (*lex voluntatis*), що взагалі є абсурдним.

Якщо навіть відволіктися від питання доцільності долання множинності національних систем приватного права в межах єдиного політико-правового простору ЄС, то не можна залишити поза увагою одну досить актуальну культурно-правову проблему, що провокує загострення герменевтичної проблематики у сфері європейського приватного права. Ідеться про те, що *Brexit* жодним чином не скасовує принципову контрверсивність двох європейських культурно-правових традицій цивільного та загального права, та не менш істотні розбіжності на рівні національних правових культур континентальних країн-членів ЄС.

Серед прогнозованих наслідків виходу Великобританії з ЄС виокремлюється один, який вже практично реалізувався, щоправда, не на інституціональному рівні, а на дискурсивному — у семантиці

базових понять європейської інтеграції. Дивовижним чином одним актом було знищено надмірну самоідентифікацію ЄС з усією Європою, що культивувалася в громадській та науковій думці впродовж останніх років.

Ще на початку 2000-х років лунали пропозиції різних західних науковців не вкладати в зміст поняття «європеїзація» (англ. *europization*) процес інтеграційного впливу Європейського Союзу на інші країни, а вживати для його вербалізації інше, більш точне в науковому плані поняття-неологізм «ЄС-ізація» (*EU-ization*) [10]. Однак тоді перемогла надмірно оптимістична і занадто звужена трактовка «європеїзації» як процесу зближення виключно країн-членів ЄС, яку запровадив авторитетний вчений-цивіліст Оле Ландо (Ole Lando) [11 с. 346]. Дійсно, тоді в обстановці «запаморочення від успіхів» євроінтеграції не важко було, що поки не увійшли до єдиного економічного і політичного простору ЄС, незважаючи на те, що вони, безсумнівно, залишалися європейськими як географічно, так і культурно-історично. Зворотний щодо євроінтеграції рух Великобританії повернув поняттю Європи статус родового щодо поняття «Європейський Союз», що є історично і логічно адекватним.

Чутливий до переосмислення цінностей, європейський правовий дискурс відразу продемонстрував зміну деяких акцентів. Так, популярне поняття «європеїзація» (англ. *europization*) все більше доповнюється термінами «гармонізація в межах ЄС» (англ. *EU harmonization*) [12], а також більш загальними — «конвергенція» (англ. *convergence*), «узгодженість» (англ. *coherence*) та «сталість» (англ. *consistency*), які стають ключовими для опису концепції *суспільства сталого розвитку* (*The Sustainable Development Society*). У зв'язку з цим заслуговують на особливу увагу певні соціокультурні виміри цієї моделі, про актуальність яких свідчить той факт, що серед численних індикаторів сталого розвитку у сферах політики, економіки, екології та культури особливо виділяється так звана *кроскультурна компетенція* (англ. *cross-cultural compe-*

tence, або *intercultural competence*, або *cultural competence*) як здатність певної особи чи соціуму використовувати розмаїття культур для успішного розв'язання актуальних проблем сьогодення та похідна від неї *мовна компетентність* (*native language competence*, або *foreign language competence*).

У світлі ідеї правової акультурації як альтернативи моделі пан'європейської приватноправової кодифікації виглядає досить доречним запропонований ініціатором «законодавчого» способу європеїзації контрактного права О. Ландо поділ європейських юристів на два табори: «кодифікаторів» (англ. *codifiers*) і «культураторів» (англ. *cultivators*) [13, с. 828]. Перші намагаються досягти юридикотехнічної досконалості проєкту Європейського цивільного кодексу і, врешті-решт, «продавити» його до складу *Acquis communautaire* у формі акта прямої дії — відповідного регламенту ЄС. «Культуратори» ж бачать головну перспективу приватноправового зближення через формування в усіх країнах-членах єдиного загальноєвропейського типу правового мислення.

У таборі «культураторів» сформувалися дві моделі доктринального зближення національних систем приватного права: (1) узгодження національних систем права на основі рецепції ідеї *загального права* (*ius commune*), яка виникла за античних часів, частково реалізована в епоху Середньовіччя та відроджується в ЄС протягом останніх 25 років [14], з метою створення нової універсальної доктрини загальноєвропейського права; (2) зближення вже існуючого законодавства не на основі нормотворчих процедур уніфікації та гармонізації, а через *однакове його тлумачення* [15, с. 42, 46]. Вбачається, що «запровадження єдиного трактування норм права» має забезпечити вихід зближення законодавства окремих держав на принципово новий якісний рівень [16, с. 22].

У певному сенсі, після *Brexit* проблема правової європеїзації повертається до своєї вихідної точки. Стратегія євроінтеграції, націлена на повну уніфікацію систем приватного права, виявилася помил-

ковою. Нині реальна європеїзація — це зближення різних правових систем, заснованих на *європейській культурній правовій традиції*. Підкреслимо — не на європейській правовій культурі, якої як цілісної системи просто не існує, а в межах певної традиції конверсійного праворозуміння. Ця традиція репрезентована в історії права як взаємозв'язок або діалог між національними правовими культурами європейських країн, що можуть бути умовно редуковані до основних типів європейської правової культури — англійської, романської, німецької та скандинавської [17].

Саме таке, переважно культурно-правове розуміння європеїзації, що долає тісні рамки безнадійно застарілого, вузького трактування цього процесу (як зближення лише у сфері законодавства і виключно країн-членів ЄС), дає надійні підстави для реального приєднання української цивілістики до такої приватноправової інтеграції. Це поступово знаходить відображення у вітчизняному та європейському правових дискурсах і не лише як зміна «адаптаційної» риторики на «європеїзаційну», а як більш глибокий та системний аналіз процесів інтеграції України та ЄС у сфері приватного права [18].

У такому контексті актуалізується звернення до витоків європейської культурно-правової традиції, головним джерелом якої є класичне римське право. Правова герменевтика, виходячи з свого предметного призначення, серед усього ідейного надбання римського приватного права виокремлює певні доктрини, принципи, правила та способи правового тлумачення, умовна єдність яких у римсько-правових першоджерелах та історіографії позначається сталим терміном *ius interpretatio*. Для цього базового щодо всього даного дослідження терміна пропонується такий робочий вербальний еквівалент як *римсько-правовий інститут інтерпретації*.

Реальна продуктивність рецепції цього римсько-правового інституту для розв'язання проблем європеїзації сучасних національних систем приватного права має об'єктивні підстави. Незважаючи на

всі національні культурно-правові розбіжності європейських країн, такі альтерверсії правової культури мають один досить істотний, але спільний базис, до якого належить традиція європейських держав використовувати римське право як «основне джерело вирішення спірних питань» [15, с. 244—245]. При цьому слід взяти до уваги концептуальну подібність та однакову телеологію систем загального права континентальної Європи (лат. *ius commune*) та англійського загального права (англ. *common law*), які за певних історичних умов забезпечували інтегрованість місцевих правових систем відповідно в рамках парадигм *Pax Romana* та *Pax Britannica*.

На користь очікуваного результату рецепції *ius interpretatio*, який матиме примирювальний ефект щодо двох альтернативних концепцій права — романо-германської та англо-американської, свідчать останні аргументи представників європейської історико-правової науки стосовно універсальності ідейних засад римського права для обох основних типів європейської традиції права, культурно-історичні відмінності яких тривалий час надмірно перебільшувалися головним чином з політичних міркувань [19, с. 45—46]. Останнім часом посилюються позиції прибічників романістичної концепції європейської історії Н. Д. Фюстеля де Куланжа (Numa Denis Fustel de Coulanges), відповідно до якої історію всієї Європи визначає виключно історія Стародавнього Риму, а незрівнянно меншими впливами германської історії на політико-правову долю континенту можна навіть знехтувати [20].

Це певною мірою підтверджує рецепція римсько-правового інституту *ius interpretatio* у середньовічній Європі, що відбувалася передусім зусиллями тогочасних глосаторів та постглосаторів.

Під час наступної хвилі рецепції у XVIII—XIX ст. за результатами всеохоплюючого переосмислення доктринальних джерел, здійсненого німецькими пандектистами на догоду концепції нового кодифікованого германського права, з'явилися поняття та інститути, які були відсутні

в античному римському праві. Однак інститут *ius interpretatio* тогочасними німецькими теоретиками права майже одностайно був підданий забуттю, що є достатньо логічним з філософсько-правової позиції пангерманського «правового націоналізму» та притаманного йому крайнього законодавчого ригоризму (мається на увазі схильність пануючої традиції німецької правосвідомості доводити повагу до закону до крайніх форм надмірної дріб'язкової суворості у дотриманні позитивно-правових норм) [21, с. 549].

Англійська культурно-правова традиція зберегла особливо поважне ставлення до правової інтерпретації, що було характерним для класичного римського права. Це, зокрема, проявляється в наявності в чинному законодавстві практично всіх країн, що належать до цієї правової родини, окремих кодифікованих актів, які містять норми інтерпретації статутів (*interpretation acts*).

Крайнє загострення герменевтичної проблематики наприкінці другого та на початку третього тисячоліття в умовах масштабної економічної, політичної та правової глобалізації викликало розгортання по всьому світу широкого фронту доктринальних досліджень у напрямі правознавчої та нормативно-правової інституціоналізації інтерпретаційного права (*law of interpretation*).

Однак утворення теорії правової інституціоналізації, когерентної об'єкту дослідження (від лат. *cohaerens* — той, що знаходиться у зв'язку) та конверсивної щодо різних концепцій пізнання (від лат. *conversio* — перетворювальне обернення), не може відбутися як монологічне, одноактне, вибухоподібне логіко-змістове розгортання однієї, навіть найавторитетнішої доктрини. Це досить складний та тривалий процес, обумовлений як низкою альтернативних об'єктивних факторів, так і різноспрямованими суб'єктивними впливами на його перебіг.

Складна та мультиверсивна структура цього напрямку науково-правового мислення потребує ретельного та системного методологічного обґрунтування. Це передусім означає, що об'єктивно-правова

інституціоналізація процесу інтерпретації має супроводжуватися, а щодо фундаментальних питань навіть випереджати його доктринально-правовою інституціоналізацією в системі науково-правового пізнання. У зв'язку з цим доречно нагадати, що галузева відокремленість обох цих інститутів кінцевим рахунком визначається, окрім специфічного предмета, особливим методом регулювання або дослідження.

Проте слід враховувати, що осмислення правової природи інтерпретаційного права та його інституціоналізації має виконувати не лише суто пізнавальну, а й системотвірну та інтегруючу функції, і є дороговказним щодо розв'язання найактуальніших проблем європеїзації приватного права.

Очікується, що реконструкція римсько-правового інституту інтерпретації (*ius interpretatio*) та конструкція сучасного інституту інтерпретаційного права (*law of interpretation*) має концептуально забезпечити європеїзацію інтерпретаційних процедур і реалізувати зближення систем приватного права у вирішальній площині — правореалізації. Така європеїзація приватного права через інституціоналізацію інтерпретаційного права істотно сприятиме попередженню додаткових ризиків, які виникають у процесі міжнародного торгового обміну з європейськими партнерами через істотні розбіжності тлумачення змісту міжнародних правочинів та норм іноземного права.

Висновки. Отже, на ґрунті виявленої актуальності герменевтико-цивілістичних проблем, яка головним чином обумовлена необхідністю розв'язання нагальних потреб європейсько-правової інтеграції, логічною є постановка дослідницького питання, яке потребує подальшого спеціального опрацювання: *якою має бути система цивілістичної методології для того, щоб вона була когерентною масштабам та специфіці проблематики інституціоналізації інтерпретаційного права в системах приватного права європейських країн та України з огляду на ключову роль цього інституту в процесі їхньої культурно-правової європеїзації?*

Головною гіпотезою майбутнього дослідження є припущення, що методологічними засадами такої теорії виступають спеціальні цивілістичні методи — герменевтичний і компаративний, для яких пропонується узагальнююча робоча назва «метод герменевтико-цивілістичної реконструкції».

Тому мета дослідження полягатиме в розробці методології герменевтико-цивілістичної реконструкції процесу виник-

нення, формування, функціонування та модернізації інтерпретаційного права (*ius interpretatio* — *law of interpretation*) у межах європейської культурно-правової традиції для подальшої його цивілістичної інституалізації та гармонізації процедур правового тлумачення в приватному праві європейських країн та України і реалізація цієї мети наскрізно сприятиме успіху реформаційних процесів в її приватноправовій сфері.

Список використаних джерел

1. Association Agreement between the European Union and Its Member States, of the One Part, and Ukraine, of the Other Part. [Electronic resource]. URL: http://glavcom.ua/pub/2012_11_19_EU_Ukraine_Association_Agreement_English.pdf; Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони. URL: http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/control/uk/publish/article?art_id=56220&cat_id=45826.
2. Report of the United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, 3—14 June 1992, vol. I, Resolutions Adopted by the Conference (United Nations publication, Sales No. E.93.I.8 and corrigendum), resolution 1, annex I, II. Доклад Конференції Організації Об'єднаних Націй по оточуючій середі і розвитку, Ріо-де-Жанейро, 3—14 червня 1992 року, том I, Резолюції, прийняті на Конференції (видання Організації Об'єднаних Націй, в продажі под № R.93.I.8 і виправлення), резолюція 1, додатки I, II.
3. Daly, H. Beyond Growth: The Economics of Sustainable Development / Herman E. Daly. Boston: Beacon Press, 1996. 253 p.
4. Ukrainian Private Law and the European Area of Justice (Beiträge zum ausländischen und internationalen Privatrecht, 127) / ed. by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms. Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht. Mohr Siebeck, Tübingen 2019. XI. 321 P.
5. Бусыгина И. Асимметричная интеграция в Евросоюзе // Международные процессы. 2007. № 3. С. 18—27. URL: <http://intertrends.ru/fifteen/002.htm>.
6. Гайдулін О. О. Зближення контрактного права європейських країн: монографія. Київ: Видавець Позднишев, 2009. 239 с.
7. Гайдулін О. О. Європеїзація контрактного права: монографія. — Київ: КНЕУ, 2012. 293 с.
8. Гайдулін О. О. Тлумачення правочинів в європейському контрактному праві та договірному праві України: порівняльний аналіз та шляхи зближення // Проблеми регулювання приватноправових відносин в умовах регіональних та глобальних трансформацій: монографія / за заг. ред. О. Д. Крупчана. Київ: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України, 2012. С. 102—134.
9. Сироткина О. В. Принципы европейского договорного права: история создания, статус и основные положения // Сборник научных трудов. Серия «Право». Вып. № 1 (5). Ставрополь: СевКавГТУ, 2003. С. 58—67.
10. The Europeanization of Central and Eastern Europe / edited by Frank Schimmelfennig, Ulrich Sedelmeier. Cornell University Press, 2005. P. 1.
11. Lando O. Some Features of the Law of Contract in the Third Millenium // Scandinavian Studies in Law. 2000. № 40. P. 343—402.
12. Jessel-Holst, C. EU Harmonization of Private Law as Exemplified in South-East European Countries / Christa Jessel-Holst // Ukrainian Private Law and the European Area of Justice (Beiträge zum ausländischen und internationalen Privatrecht, 127) / ed. by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms. Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht. Mohr Siebeck, Tübingen 2019. P. 309—318.
13. Lando O. Guest Editorial: European Contract Law after the year 2000 // Common Market Law Review 1998. № 35. P. 821—831.

14. Carozza P. G. My friend is a stranger»: the death penalty and the global ius commune of human rights // *Texas Law Review*. 2003. № 81. P. 1031—1089.

15. Цвайгерт К., Кетц Хайн. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: в 2 т. / Конрад Цвайгерт, Хайн Кетц. Т. I. Основы: пер. с нем. М.: Междунар. отношения, 2000. 480 с.

16. Фединак Г. С. Правосуб'єктність транснаціональних корпорацій у час глобалізаційних процесів (аспекти міжнародного права та міжнародного приватного права): монографія. / Київ : Атіка, 2007. 200 с.

17. Gaydulin O. O. New Concepts in Europeization of Private Law after the 2016 Brexit Referendum: Some Experience in Interpretation of Law // *Legal Regulation of the Economy: Collection of Research Works*. Kyiv: KNEU, 2017, No. 15. P. 223—230.

18. Majdanyk R. A. Development of Ukrainian Private Law in the Context of its Europeanization // *Ukrainian Private Law and the European Area of Justice (Beiträge zum ausländischen und internationalen Privatrecht, 127)* / ed. by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms. Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht. Mohr Siebeck, Tübingen 2019. P. 143—180.

19. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности [пер. с фр. В. А. Туманова]. М.: Междунар. отношения, 1999. 400 с.

20. Фюстель де Куланж Н. Д. Древняя гражданская община: Исследования о культуре, праве, учреждениях Греции и Рима / пер. с фр. Н. Н. Спиридонова; 3-е изд. Москва: КРАСАНД, 2011. 354 с.

21. Левицька О. Ригоризм // *Філософський енциклопедичний словник* / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін.; Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук (наук. ред.); І. О. Покаржевська (худ. Оформ.). Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України; Абрис, 2002. 742 с.

References

1. Association Agreement between the European Union and Its Member States, of the One Part, and Ukraine, of the Other Part. [Electronic resource]. URL: http://glavcom.ua/pub/2012_11_19_EU_Ukraine_Association_Agreement_English.pdf; URL: http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/control/uk/publish/article?art_id=56220&cat_id=45826.

2. Report of the United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, 3—14 June 1992, vol. I, Resolutions Adopted by the Conference (United Nations publication, Sales No. E.93.I.8 and corrigendum), resolution 1, annex I, II.

3. Daly, H. *Beyond Growth: The Economics of Sustainable Development* / Herman E. Daly. Boston: Beacon Press, 1996. 253 P.

4. Ukrainian Private Law and the European Area of Justice (Beiträge zum ausländischen und internationalen Privatrecht, 127) / ed. by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms. Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht. Mohr Siebeck, Tübingen 2019. XI. 321 P.

5. Busygina I. Asymmetric integration in the European Union // *International processes*. 2007. No. 3. P. 18—27. URL: <http://intertrends.ru/fifteen/002.htm>.

6. Gaidulin O. O. Approach of contract law in European countries: monograph. Kiev: Publisher Pozdnyshch 2009. 239 P.

7. Gaidulin O. O. Europe contract law: monograph. — Kyiv: KNEU, 2012. 293 P.

8. Gaidulin O. O. Tlumachenyi rights in the European contract law and contract law of Ukraine: a parallel analysis of those hatreds // *Problems of regulation of private law in the minds of regional and global transformations*. ed. O. D. Krupchan. Kiev: Science and Research Institute of Private Law and Law of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, 2012. P. 102—134.

9. Sirotkina O. V. Principles of European contract law: the history of creation, status and main provisions // *Collection of scientific papers. Series «Law»*. Vol. No. 1 (5). Stavropol: SevKavSTU, 2003. P. 58—67.

10. *The Europeanization of Central and Eastern Europe* / edited by Frank Schimmelfennig, Ulrich Sedelmeier. Cornell University Press, 2005. P. 1.

11. Lando O. Some Features of the Law of Contract in the Third Millenium // *Scandinavian Studies in Law*. 2000. № 40. P. 343—402.

12. Jessel-Holst, C. EU Harmonization of Private Law as Exemplified in South-East European Countries / Christa Jessel-Holst // Ukrainian Private Law and the European Area of Justice (Beiträge zum ausländischen und internationalen Privatrecht, 127) / ed. by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms. Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht. Mohr Siebeck, Tübingen 2019. P. 309—318.

13. Lando O. Guest Editorial: European Contract Law after the year 2000 // Common Market Law Review 1998. № 35. P. 821—831.

14. Carozza P. G. My friend is a stranger»: the death penalty and the global ius commune of human rights // Texas Law Review. 2003. № 81. P. 1031—1089.

15. Zweigert K., Kötz Hein. Introduction to comparative law in the field of private law: in 2 volumes / Konrad Zweigert, Hein Kötz. T. I. Basics: translation from German. M.: Intern. Relations. 2000. 480 P.

16. Fedyak G. S. Legal personality of transnational corporations at the time of globalization processes (aspects of international law and international private law): monograph. Kyiv: Atika, 2007. 200 P.

17. Gaydulin O. O. New Concepts in Europeization of Private Law after the 2016 Brexit Referendum: Some Experience in Interpretation of Law // Legal Regulation of the Economy: Collection of Research Works. Kyiv: KNEU, 2017, No. 15. P. 223—230.

18. Majdanyk R. A. Development of Ukrainian Private Law in the Context of its Europeanization // Ukrainian Private Law and the European Area of Justice (Beiträge zum ausländischen und internationalen Privatrecht, 127) / ed. by Eugenia Kurzynsky-Singer and Rainer Kulms. Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Privatrecht. Mohr Siebeck, Tübingen 2019. P. 143—180.

19. David R., Joffre-Spinozi K. Basic legal systems of our time [trans. with fr. V. A. Tumanova]. M.: Intern. Relations. 1999. 400 P.

20. Fustel de Coulange ND Ancient civil community: Studies on the cult, law, institutions of Greece and Rome / trans. with fr. N. N. Spiridonova; 3rd ed. Moscow: KRASAND, 2011. 354 P.

21. Levitska O. Rigorism // Philosophical encyclopedic dictionary / V. I. Shinkaruk (Ed.); L. V. Ozadovska, N.P. Polischuk (Science. Ed.). Kiev: Institute of Philosophy and Name Grigory Skovoroda NAS of Ukraine. Abris. 2002. 742 P.

Крупчан А. Д., Гайдюлин А. А. Европеизация частного права как герменевтическая проблема цивилистики: постановка вопроса институционализации интерпретационного права.

Научная дискуссия вокруг рекодификации (обновления) гражданского законодательства Украины стремительно разворачивается и, несомненно, должна вестись в направлении его Европеизации на высоком теоретико-методологическом уровне, оставляя за рамками этой дискуссии несущественные детали. При этом очень важно привлечь внимание ученых к методологическим проблемам европейской организации толкования частного права.

В статье рассматриваются проблемы цивилистической институционализации интерпретационного права в контексте частноправовой Европеизации. Речь идет о всестороннем изучении процесса сближения систем частного права стран — членов ЕС и других европейских стран. После референдума о выходе Великобритании из ЕС 2016 года одним актом разрушается самоидентификация ЕС со всей Европой, которая была явно чрезмерной. Сейчас Европеизацию частного права для всех государств, включая Украину, следует трактовать как юридический культурный процесс.

*В таких условиях концепция процесса кодификации частного права в форме европейского гражданского кодекса безнадежно устарела. Более перспективной является правовая интеграция через сближение механизмов юридического толкования. Выявлены главные признаки образования нового цивилистического института, который называется интерпретационным правом и восходит к древнеримскому *ius interpretatio*. В статье делается вывод о необходимости разработки нового типа доктрины — цивилистической теории интерпретационного права. Сформулирован основной исследовательский вопрос, который требует системного решения.*

Ключевые слова: европейское частное право, Европеизация права, интерпретационное право, доктрина, цивилистическая методология.

Krupchan O. D., Gaydulin O. O. Europeanization of private law as a hermeneutic and civilistic problem: an approach to the interpretation law institutionalization.

The article deals with the problems of the civilistic institutionalization of the interpretation law in the context of the Europeanization of private law. The basis of this study is the application of civilistic methods to investigate this problem.

This article deals with the comprehensive study of the legal integration of the private law systems of the EU Member States and other European countries. In Comparative Law, this process is called Europeanization of private law. This is a broad topic that raises many questions. The issue of Europeanization of private law is an extremely multi-faceted problem. The current economic crisis is a challenge for the Europeanization of private law.

There is a need to exchange experience in interpreting the concept of European Private Law after the 2016 Brexit referendum and to propose a common way of a coherent Europeanization policy strategy on this basis. In this context, Europeanization can be defined equally simply and broadly as a type regional international integration.

However, this meaning is not so simple. Suddenly, after the 2016 Brexit, EU self-identification with all Europe is destroyed by one act. All this happened because level of European Union identification was very excessive. European academic lawyers spoke about it previously. In particular, it was stressed that they do not subscribe to the overly.

European Union-centric notion «Europe» that the term «Europeanization» implies. However, they went along with the widely used term «Europeanization», while noting its obvious inaccuracy. The «extremist wing of the Europeanization brigade» have tended to view the European states as little more than passive recipients duly implementing dictate of Brussels.

Now Europeanization of private law for all EU member states should be understood as the «EU-ization», but it should take the form of a legal harmonization too. Europeanization of private law for all States, including Ukraine, should be interpreted as the legal cultural process or the common base of the harmonization of laws.

And for this purpose academic lawyers should use this term as referring to the cross-culture comparing of legal paradigms at the domestic level. These paradigms could be the keys for understanding the legal convergence problem. They go to the very heart of the national (domestic) legal systems in Europe.

*Under these conditions, the concept of codification of private law in the form of a European civil code is hopelessly outdated. More promising is the way to approximate the mechanisms of legal interpretation. Indeed, there are all indications of the formation of a new civilistic institute, called the right of interpretation. This institute comes from ancient Roman *ius interpretatio*. That is why this modern institutionalization is a reception of Roman law interpretation.*

The article concludes that a coherent methodology is needed to clarify the process of institutionalizing the law interpretation. Therefore, there is a need to develop a new type of doctrine — the civilistic theory of law of interpretation.

Key words: *European private law, Europeanization of private law, law of interpretation, doctrine, civilistic methodology.*